

Številka: 187- 11 /2012 -

Datum: 20. 5. 2019

Z A P I S N I K
14. seje Komisije Vlade RS za droge

PODATKI O SESTANKU:

Datum sestanka: 16. 5. 2019	Kraj sestanka: MZ, Štefanova 5, velika sejna soba
Pričetek sestanka: 13:00	Zaključek sestanka: 16:00

PREDLAGANI DNEVNI RED:

Predlog dnevnega reda:

- A. Predstavitev in sprejem zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 14. sestanka
- B. Poročila:
 1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog
 - i. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog
 - ii. Akcijski načrt na področju prepovedanih drog 2019 - 2020
 2. Predstavitev Nacionalnega poročila o stanju na področju prepovedanih drog 2017 (poročevalci: Ada Hočevar, Andreja Drev in Milan Krek)
 3. Preprečevanje uporabe prepovedanih drog med mladimi:
 - i. Šolstvo (poročevalka: Mišela Mavrič)
 - ii. Nevladne organizacije (Sanela Talič)
 4. Izvajanje Operativnega programa (poročevalca: Jože Hren, Maša Serec)
 5. Razprava o delu Komisije Vlade RS za droge v prihodnjem obdobju
- C. Razno

PRISOTNI VABLJENI ČLANI:

- Tomaž Pliberšek, predsednik komisije, državni sekretar na MZ
- Vesna-Kerstin Petrič, MZ
- Igor Kovačič, MP
- Aleksander Pučko, MNZ

- Jure Gašparič, MZZ
- Mišela Mavrič, MIZŠ
- Matjaž Grkman, MKGP
- Primož Brinovec, MF, FURS
- Zvone Horvat Žnidaršič, CNVOS
- Bojan Kuljanac, Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti

Odsotni vabljeni člani (opravičeno):

- Marjeta Ferlan Istinič, MDDSZ
- mag. Viktor Sladič, MORS

Ostali prisotni:

- Eva Salecl Božič, UIKS
- Daniel Jug, Policija
- Andrej Kastelic, Koordinacija CPZOPD
- Milan Krek, NIJZ
- Ada Hočevar Grom, NIJZ
- Andreja Drev, NIJZ
- Mateja Jandl, NIJZ
- Sanela Talić, Inštitut Utrip
- Maša Serec, MZ
- Jože Hren, MZ

Uvodoma je predsednik Komisije Vlade RS za droge, Tomaž Pliberšek, prisotne seznanil, da je seja komisije javna in da imajo glasovalno pravico le člani komisije in ne ostali prisotni. Na seji je prisotnih dovolj članov Komisije, zato je seja sklepčna.

A. Predstavitev in sprejem zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 14. sestanka

Člani komisije so pregledali zapisnik 13. sestanka komisije in realizacijo njegovih sklepov ter dnevni red 14. sestanka komisije Vlade RS za droge. Glede pošiljanja zapisnikov sej Komisije, so člani predlagali, da se osnutek zapisnika pošlje članom Komisije okvirno dva tedna po seji. Predstavnik Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti, Bojan Kuljanac, je podal predloge nekaterih sprememb zapisnika, ki so bile upoštevane.

1. Sklep: Komisija Vlade RS za droge je potrdila dnevni red 14. sestanka.

2. Sklep: Komisija Vlade RS za droge je potrdila zapisnik 13. sestanka.

B. Poročila

1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog
 - i. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog
 - ii. Akcijski načrt na področju prepovedanih drog 2019 - 2020

Jože Hren je predstavil vsebino in razloge za pripravo sprememb in dopolnitev Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog. Z zadnjimi spremembami in dopolnitvami Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog se v slovensko zakonodajo prenašajo določila Direktive (EU) 2017/2103 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2017 o spremembi Okvirnega sklepa Sveta 2004/757/PNZ zaradi vključitve novih psihoaktivnih snovi v opredelitev pojma „prepovedana droga“ in razveljavitvi Sklepa Sveta 2005/387/PNZ (UL L št. 305, z dne

21.11.2017, str. 12–18), ki določa regulacijo 19 novih psihoaktivnih snovi. Štirinajst od teh snovi je v Republiki Sloveniji že reguliranih.

Komisija Organizacije združenih narodov za droge je na lanskem rednem marčnem zasedanju sprejela sklep o regulaciji 12 novih psihoaktivnih snovi. Polovica od predlaganih snovi je v Republiki Sloveniji že regulirana, preostale so se na seznam prepovedanih drog razvrstile z uredbo. Mednarodni odbor za nadzor nad narkotičnimi drogami je pripravil seznam 93 fentanilov pri katerih niso prepoznali nobene znane legitimne uporabe. 13 fentanilov s tega seznama je v Republiki Sloveniji že reguliranih, preostale so se, s spremembami in dopolnitvami, prav tako razvrstile na seznam prepovedanih drog. Nekatere snovi iz tega seznama so vključene tudi na seznama navedene direktive in sklepa Komisije Organizacije združenih narodov za droge.

Na podlagi ocene tveganja za rastlino kratom, ki jo je pripravil Nacionalni inštitut za javno zdravje, se je zaradi zdravstvenih tveganj, ki jih prinaša zloraba te rastline, na seznam prepovedanih drog razvrstila rastlina kratom in dve aktivni snovi, ki se nahajata v rastlini.

Z uredbo se je v skupino I seznama prepovedanih drog razvrstilo skupaj 89 novih psihoaktivnih snovi. Ministrstvo za zdravje v letošnjem letu ponovno pripravlja spremembe in dopolnitve Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog, ki bodo v obravnavi predvidoma v začetku jeseni.

Jože Hren je v nadaljevanju predstavil tudi aktivnosti Ministrstva za zdravje glede priprave Akcijskega načrta na področju prepovedanih drog za leti 2019 in 2020. Akcijski načrt je v zaključni fazi medresorskega usklajevanja, hkrati z njim je v usklajevanju tudi Poročilo o realizaciji predhodnega akcijskega načrta.

V akcijskem načrtu so podrobneje opredeljeni oziroma operacionalizirani posamezni cilji, ki so zapisani v Resoluciji o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog 2014 – 2020, načini njihovega uresničevanja in konkretne naloge posameznih nosilcev za uresničevanje tega dokumenta. Vsebinska podlaga za pripravo akcijskega načrta je torej resolucija ter prioritete in možnosti posameznih resorjev in nevladnih organizacij, ki so nosilci izvajanja tega načrta.

3. Sklep: Komisija Vlade RS za droge se je seznanila z razlogi in dejstvi glede sprememb in dopolnitev Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog. Komisija se je seznanila tudi s procesom priprave in sprejemanja Akcijskega načrta na področju prepovedanih drog 2019 – 2020.

2. Predstavitev Nacionalnega poročila o stanju na področju prepovedanih drog
Nacionalno poročilo o stanju na področju prepovedanih drog vsako leto za EMCDDA (Evropski center za droge in zasvojenosti) pripravi Informacijska enota za prepovedane druge iz NIJZ skupaj s številnimi strokovnjaki, predstavniki različnih ministrstev, javnih in nevladnih organizacij ter raziskovalcev.

Andreja Drev, NIJZ, je uvodoma predstavila glavne karakteristike, ki izhajajo iz nacionalnega poročila. Poročilo obsega 10 delovnih knjig oziroma skupaj 222 strani. Poročilo je pripravljeno v angleškem jeziku, saj se oddaja Evropskemu centru za spremljanje drog in zasvojenosti. V slovenskem jeziku je na voljo krajša publikacija s ključnimi podatki in informacijami. Kot kažejo podatki, zbrani v NP2018, je bilo v letu 2017 reševanju problematike prepovedanih drog namenjenih 10.420.374,85 evrov oziroma 0,03 BDP. Evalvacija Akcijskega načrta 2015-2016 je pokazala, da je bila dosežena večina zastavljenih ciljev, ključni problemi pa so: NPS, preprečevanje trgovanja s prepovedanimi drogami, vključno z internetom in diskusija o spremembah na področju regulacije konoplje. Za uspešno reševanje teh in drugih vprašanj je izpostavljena potreba po mednarodnem sodelovanju. Na področju drog sta dve raziskavi, in sicer HBSC 2018 (NIJZ) med 17-letniki in MOND2017 (DrogArt) med dijaki, ki se udeležujejo

maturantskih izletov, opozorili na visoke odstotke uporabe konoplje v omenjenih skupinah. Raziskava o vsebnosti drog v odpadnih vodah je opozorila na precej visoko prisotnost kokaina in ekstazija v Ljubljani v primerjavi z drugimi evropskimi mesti. Ocena števila visokotveganih uporabnikov opioidov za leto 2017 znaša 4873 uporabnikov v starosti 15-64 let. Ta ocena je zadnjih nekaj let relativno stabilna. Po podatkih o povpraševanju po zdravljenju (TDI), so tako pri tistih, ki v program vstopajo prvič kot pri tistih, ki v program vstopajo prvič ali ponovno, opioidi, konoplja in kokain ključne tri droge, zaradi katerih uporabniki vstopajo v zdravljenje. Podatki o socialno varstvenih programih kažejo, da je število uporabnikov v letu 2017 v primerjavi z letom prej naraslo za okoli 4.000. V letu 2017 je bilo po podatkih Centra za klinično toksikologijo in farmakologijo UKC Ljubljana zaradi zastrupitev z drogami obravnavanih 143 bolnikov. Največ je bilo zastrupitev s konopljo, sledijo zastrupitve s kokainom in heroinom. Razširjenost nalezljivih bolezni, povezanih z uporabo prepovedanih drog se v zadnjih letih ni bistveno spreminjala; ocena deleža IUD z diagnosticirano okužbo HCV je za leto 2017 znašala 42,6 %, za okužbo s HBV pa 4,6 %. Odstotek zaprtih oseb s težavami zaradi prepovedanih drog je v letu 2017 znašal 27,5 % oziroma 929 oseb. Med njimi jih je 60 % vključenih v nadomestno terapijo. Slovenija še naprej ostaja samooskrbna država s prepovedano drogo konopljo, čeprav je policija v letu 2017 odkrila manj prirejenih prostorov za gojenje konoplje kot leto prej, pa je zasegla večje število rastlin konoplje. Policija je leta 2017 zabeležila več kaznivih dejanj in prekrškov povezanih s prepovedanimi drogami kot v letu 2016. Konoplja je tista droga, s katero je povezanih največ zasegov tako po številu kot po količini. Cene večine prepovedanih drog se v zadnjih letih niso bistveno spreminjala, povečala pa se je čistost nekaterih drog, predvsem to velja za kokain in konopljo.

V splošni razpravi je bila izpostavljena tudi problematika prodaje prepovedanih drog preko svetovnega spleta in izzivov, ki jih imajo vse države sveta na tem področju.

V nadaljevanju je Mateja Jandl, NIJZ, podrobneje predstavila izzive s katerimi se soočamo glede smrti povezanih z zlorabo prepovedanih drog. V letu 2017 smo v Sloveniji beležili 47 neposrednih smrti, povezanih z uporabo prepovedanih drog, kar je 7 smrti več kot v letu 2016. V obdobju od leta 2013 beležimo trend naraščanja števila umrlih.

Večina smrti se zgodi v domačem okolju. Med umrlimi vsa leta prevladuje delež moških. Leta 2017 je bilo med umrlimi 37 moških in 10 žensk. Povprečna starost moških je bila 39.5 let, povprečna starost žensk pa 44.6 let. Spremljanje podatkov v obdobju zadnjih desetih let kaže na to, da odvisniki umirajo vse starejši. Ob tem je treba omeniti, da tudi v Sloveniji uporabniki že uporabljajo fentanil, zaznani sta bili dve smrti zaradi fentanila. Ob tem je leta 2018 Nacionalni inštitut za javno zdravje izdal smernice za ravnanje s fentanili za uslužbenke, ki bi prišli v stik s to snovjo.

Toksikološke analize so pokazale, da je v letu 2017 večino smrti povzročila zastrupitev s heroinom (18). Sledijo zastrupitve s kokainom (14), ki so zelo porasle že v letu 2016. V opazovanem letu je bilo zabeleženih kar sedem smrti zaradi drugih sintetičnih opioidov (zdravilo za zdravljenje bolečine: Tramadol), od tega pet pri ženskah v starostni skupini nad 45 let.

Glavni pristopi za zmanjševanje števila smrti zaradi predoziranja z opioidi, ki jih izvajamo v Sloveniji in jih lahko predstavljamo kot dobro prakso, so dostopno substitucijsko zdravljenje, varno in učinkovito urejanje protibolečinske terapije, dolga tradicija programov „zmanjševanja škode“, Early Warning System – dobra nacionalna in regionalna mreža, prepoznavna in zdravljenje pridruženih duševnih bolezni.

V prihodnosti bi bilo pomembno izvajati še naslednje ukrepe: presejanja za predoziranje bi pomenila, da bi lažje identificirali posameznike, ki imajo večje tveganje, prav tako bi bilo pomembno spremljati duševno zdravje uporabnikov, predvsem glede pravočasnih intervencij preprečevanja samomorov med to populacijo. Poleg preventivnih dejavnosti izobraževanja in

svetovanja uporabnikom o dejavnih tveganja za predoziranje, bi bilo potrebno v javnosti potrebno dvigniti zavedanje o dejavnih tveganja za predoziranje in možnostih za ukrepanje, prvo pomoč in uvesti strukturne ukrepe. Sem spada javnozdravstveni ukrep »nalokson za domov«.

Glede naloksona je bilo v razpravi poudarjeno, da ni strokovnih ali pravnih zadržkov za njegovo uvedbo tudi v Sloveniji. O tem je Komisija že razpravljala.

4. Sklep: Komisija Vlade RS za droge podpira čimprejšnjo uvedbo javnozdravstvenega ukrepa »nalokson za domov«.

5. Sklep: Komisija Vlade RS za droge je potrdila Nacionalno poročilo o stanju na področju drog v naši državi. Nacionalni inštitut za javno zdravje poročilo pošlje Evropski agenciji za droge in zasvojenosti.

3. Preprečevanje uporabe prepovedanih drog med mladimi:

- Šolstvo (poročevalka: Mišela Mavrič)
- Nevladne organizacije (poročevalka: Sanela Talič)

Predsedujoči je uvodoma pojasnil, da je o preprečevanju uporabe prepovedanih drog znotraj zdravstva in socialnega varstva Komisija razpravljala že na pretekli seji. Na tokratni seji sta svoje poglede, izkušnje in stališča s tega področja predstavili predstavnica Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Mišela Mavrič in predstavnica Inštituta Utrip, nevladne organizacije, ki uspešno deluje na tem področju, ga Sanela Talič.

Predstavnica Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je predstavila tri področja pri katerih se lahko podajajo vsebine, ki naslavljajo preventivo glede prepovedanih drog. **Učenci in dijaki** slišijo tovrstne vsebine znotraj posameznih predmetov; v osnovni šoli so to kemija, biologija, šport in gospodinjstvo, v srednji šoli pa biologija, kemija oz. naravoslovje ter psihologija in sociologija. Poleg tega je v sklopu OIV Zdravstvena vzgoja (obvezno za vse dijake v obsegu minimalno 15 ur) vključuje poglavje Življenjski stili, življenjske razmere in kultura: odgovoren odnos do kajenja, alkohola in drog. Možnosti za te vsebine so tudi v projektnih tednih šol.

Bolj podrobno bo MIZŠ popisalo te vsebine v prihajajočem letu v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo (ZRSŠ). »Mapping« naj bi vseboval:

- analizo kurikularnih dokumentov (od vrtca do srednje šole) z vidika izbranih zdravstvenih vsebin
- pripravo kriterijev pregleda in pregled vsebin/dejavnosti na področju zdravja po izobraževalni vertikali
- izdelan pregled zunanjih izvajalcev, ki na področju VIZ izvajajo preventivni program zdravja

Delavci v VIZ se lahko dodatno usposablja o vsebinah preventive in prepovedanih drog preko kataloga KATIS. V letu 2018/2019 je katalog vseboval dva programa, ki deloma naslavljata preprečevanje zasvojenosti. V letu 2019/2020 je pričakovati več tovrstnih vsebin. ZRSŠ poleg tega izvaja dodatna strokovna usposabljanja za delavce v VIZ na področju alkohola in tobaka.

Urad RS za mladino (URSM) letno sofinancira programe **organizacij na področju mladinskega dela**, med njimi tudi nekatere, ki se ukvarjajo s preventivnimi in informativnimi programi na področju prepovedanih drog, tobaka in alkohola.

Predstavnica Inštituta Utrip je predstavila relativno veliko število kvalitetnih dokumentov, ki so jih v zadnjih letih pripravile relevantne mednarodne organizacije glede kvalitetnih preventivnih programov. Obstajajo tudi standardi kakovosti za delo na tem področju. Nevladne organizacije s področja preprečevanja uporabe prepovedanih drog izvajajo veliko nalog na tem področju, so pa pogosto bolj izpostavljene tako glede financiranja, kadrovskih in izobrazbenih možnosti, kot tudi glede možnosti sodelovanja pri odločanju, tudi v okviru te Komisije. Zavzema se za znanstveni pristop pri delu na področju preprečevanja in za sistematična izobraževanja.

V razpravi so člani Komisije izpostavili izzive na tem področju: pomanjkanje kvalitetnih in dostopnih preventivnih programov, potreba po bolj sistematičnem izobraževanju za delo na tem področju, potreba po večji politični podpori temu področju in njegovi zastopanosti v Komisiji za droge, potreba po oblikovanju nekega modela za prevetivno delo v državi.

6. Sklep: Komisija se je seznanila z aktivnostmi na področju preprečevanja uporabe drog, ki potekajo znotraj šolstva in ki jih izvajajo nekatere nevladne organizacije na tem področju. Komisija v okviru svojih pooblastil podpira nadaljnji razvoj in krepitev vseh kvalitetnih preventivnih programov, ki upoštevajo relevantne standarde kakovosti za delo na tem področju v RS.

7. Sklep: Komisija Vlade RS za droge nalaga Ministrstvu za zdravje RS, da oblikuje medresorsko delovno skupino za razvoj celovitega modela preprečevanja uporabe prepovedanih drog.

4. Izvajanje Operativnega programa

Maša Serec in Jože Hren sta predstavila izvajanje Operativnega programa na področju drog z naslovom »Razvoj in nadgradnja mreže mobilnih enot za izvajanje preventivnih programov in programov zmanjševanja škode na področju prepovedanih drog«, ki ga izvaja MZ. Dolgoročni in temeljni cilj projekta je okrepiti oz. modernizirati sistem mreže zdravstvenih in socialnih programov na nacionalni in lokalni ravni, ki povezuje javne in nevladne institucije ter organizacije. V takšen sistem sta vključeni tudi obe pristojni ministristvi (Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti), Ministrstvo za notranje zadeve in različne izvajalske organizacije.

8. Sklep: Komisija se je seznanila z izvajanjem Operativnega programa na področju drog, ki ga izvaja MZ.

5. Razprava o delu Komisije Vlade RS za droge v prihodnjem obdobju

Na predlog Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti je Komisija obravnavala to točko dnevnega reda. Izpostavljena so bila vprašanja dostopnosti zapisnikov sej Komisije, sodelovanja na sejah, poročanju o sejah in sodelovanju NVO pri pripravi strateških dokumentov. Predstavniki Zveze je poudaril reprezentativnost članstva v Zvezi, saj s svojimi članicami pokrivajo vsa področja izvajanja celovite politike na področju prepovedanih drog.

Člani Komisije soglašajo, da se zapisniki sej članom pošljejo okvirno dva tedna po seji. Neposredno po seji se pripravi izjava za javnost in javno objavi na spletni strani MZ. Ministrstvo za zdravje RS je razvilo tudi novo spletno stran, <https://www.infodroga.si/> kjer je v ločenem zavihku dostopna dokumentacija Komisije Vlade RS za droge.

Glede sodelovanja nevladnih organizacij pri delu Komisije, zlasti s področja preventive in pri pripravi strateških dokumentov, Komisija podpira njihovo nadaljnje sodelovanje. Predstavniki CNVOS, ki v imenu nevladnih organizacij s področja prepovedanih drog sodeluje pri delu Komisije, med drugim zagotavlja tudi stališča in predloge nevladnih organizacij, ki delujejo na področju preprečevanja uporabe prepovedanih drog.

C. Razno

Vesna-Kerstin Petrič je predstavila sklepa Odbora za zdravstvo Državnega zbora glede ureditve področja uporabe konoplje v medicinske namene, zlasti glede analize in končnega poročila ocene izvedljivosti gojenja konoplje za medicinske namene. Poudarila je, da bo izbrani izvajalec analize svoje poročilo predstavil tudi na seji Komisije Vlade RS za droge.

Zapisal: Jože Hren